užkaba viršūnėje ir didesne arčiau vidurio

Per vidurį buvo gerokai išdilusi skylutė. Virš jo įstrižai gulėjo antras butinis, perlūžęs per pusę; abi jo pusės gulėjo atskirai. įstrižai ant visų šių karčių ir butinių gulėjo 134 cm ilgio perskelta kartis, smailėjanti viename gale, su neperskelta buože antrajame gale. Tokios pačios karties su buože dalis rasta ir atskirai, toliau nuo šio klojinio. Be to, atskirai rastos dar trijų butinių dalys, šaudomojo lanko dalis, ietis, rankena - įtvara mažam kirveliui, dalis dirbinio su plyšeliu skeltims, lentos (gal nuo luoto?) dalis, dviejų irklų dalys, įvairių ruošinių iš medžio nuoskalų.

Už 10 ir 20m į šiaurės rytus buvo padarytos bandomosios perkasos, iš kurių paaiškėjo, kad kultūrinis sluoksnis tęsiasi toliau pagal buvusio ežero krantą ir artėja prie Šventosios 2-osios gyvenvietės, tad tyrinėjimai turi būti tęsiami.

Egidijus Šatavičius

PASIENIU I MEZOLITINĖS STOVYKLAVIETĖS TYRINĖJIMAI

Pasienių 1-oji stovyklavietė buvo surasta 1979 m. A.Girininko, ir tais pačiais metais žvalgomojo pobūdžio kasinėjimais jis ištyrė 20 m^2 plotą. (žr. ALT 1978 ir 1979 metais. V., 1980.P.14-15).

Stovyklavietė yra Neries dešiniajame krante, ant pirmosios viršsalpinės terasos pakraščio, 200m į pietvakarius nuo Pasienių II kaimo (Vilniaus raj., Buivydiškių apyl.). Ji, tolstant nuo upės, pamažu kyla. Paminklas nedidelis, užima 50x30 m plotą. Dėl intensyvios ūkinės veiklos (suarta ir užsodinta eglaitėmis, verčiamos šiukšlės, važinėja sunkioji technika) paminklas buvo pasmerktas pražūčiai. Norint šito išvengti, pradėti nuoseklūs archeologiniai tyrimai. MA LII ištyrė 3 plotus: 1990 m. I (80 m^2), 1991 m. - II (16 m^2) ir III (48 m^2), viso 144 m^2.

Kultūrinis sluoksnis, ryškiai geltonos spalvos smulkiagrūdis smėlis su nežymiu kiekiu suodžių ir angliukų, išlikęs visose perkasose. Ištirto ploto pietinėje, pietvakarinėje ir pietrytinėje dalyse jis slūgsojo 15-20cm gylyje, po arimu, kuris sunaikino viršutinę sluoksnio dalį, todėl daug radinių pasitaikė ir čia. Kitur išskiriama tokia stratigrafija: 15-25 cm storio velėna su miškožemiu, 5-45 cm storio ryškiai geltonos spalvos smėlis - kultūrinis sluoksnis, po juo - gelsvas smėlis, pamažu pereinantis į visiškai švarų baltos spalvos sąnašinį smėlį. Rausvos spalvos ortšteino juostelės kai kur pasitaikė net kultūrinio sluoksnio vidurinėje ir apatinėje dalyse, bet giliau buvo ryškesnės ir lygesnės. Šiaurinėje ištirto ploto dalyje kultūrinis sluoksnis nežymus.

Pietinėje ištirto ploto dalyje, žemiau kultūrinio sluoksnio, buvo pastebėta tamsiai pilkos spalvos duobė-ola, kurią tarsi sudarė 2 atskiros kameros (viena-beveik apskrita, 120x95 cm dydžio, kita - ištęsto lašo formos, 200x95 cm dydžio) tarpusavyje sujungtos 20 cm pločio koridoriumi. Duobės-olos gylis - 40 cm. Centrinėje dalyje buvo atidengta apie 200 akmenų sankaupa, jos šiaurės vakariniame pakraštyje išryškėjo 30 cm skersmens ir 37 cm gylio tamsiai pilkos spalvos apskrita dėmė.

Dar vienas kompleksas, susidedantis iš židinio, skaldyklos ir neaiškios paskirties didelės dėmės surastas tirto ploto vakarinėje dalyje. Židinys buvo ovalo formos, 30 cm gylio ir 50 cm skersmens, užpildytas tamsiai pilku smėliu su angliukais. Neaiškios paskirties dėmė rasta kultūrinio sluoksnio apatinėje dalyje. Ji buvo apie 206 cm ilgio ir 90 cm pločio, užpildyta rusvai baltu smėliu. Aplink dėmę, ypač iš vakarinės jos pusės, pastebėta pilko su smulkiais angliukais smėlio juosta. Centrinėje rusvai baito smėlio sluoksnio dalyje, 25 cm giliau, pastebėta anglinga dėmelė, kurios plotis 20 cm, o storis - 22 cm. Dėmėje pasitaikė keletas titnagų. Skaldykla (tirta jos dalis) išryškėjo iškart po miškožemiu, 25-30 cm gylyje. Čia surasta daug stambių

nuoskalų, masyvių skelčių, skaldytinių dalių.

Beveik 4 m piečiau skaldyklos surasta ūkinė (?) duobė. Jos dydis 130x130 cm, o gylis daugiau kaip vienas metras. Duobėje surasta daug įvairių nuoskalų ir tik keletas dirbinių.

Tyrinėjimų metu surinkta beveik 3 000 titnaginių, kvarcitinių, akmeninių radinių ir 119 puodų šukių. Naudotas įvairių rūšių titnagas. Rasta 17 įkotinių strėlių antgalių (6 su neišskirta įtvara, 10 su išskirta ir 2 neaiškūs fragmentai), vienas ietigalis ir 7 trapecijos, iš kurių tik viena taisyklinga. Gremžtukų rasta 33, jie gana įvairūs, bet vyrauja platūs pailgi ar ilgi. Truputį mažiau rasta rėžtukų, kurių dauguma šoniniai ir tik 3 viduriniai. Aptikta daug neaiškios paskirties dirbinių, įvairių fragmentų, nuoskalų su utilizacija ar retušu. Skeltės ar jų dalys sudaro vieną ketvirtį visų radinių. Daugiausia rasta dvigalių skaldytinių su dviejomis aikštelėmis, keletas buvo ir kūginių. Aptiktas vienas titnaginis kirvis. Tarp kvarco ir kvarcito radinių yra daug įvairių aštriomis briaunomis skelčių ir nuoskalų. Taip pat rastas vienas akmeninis kirvio ar kaplio tipo dirbinys, pasvaro fragmentas ir sakų gniužulas.

Visos šukės aptiktos arime ar miškožemyje, dauguma jų yra lipdytinės ir tik keletas žiestų. Jos čia galėjo patekti iš šalia esančių žalvario amžiaus ir grublėtosios keramikos gyvenviečių.

Paminklas priklauso Svidrų kultūros ciklui, o datuojamas ankstyvuoju mezolitu (VVIII tūkst. pr. Kr. pirmoji pusė).

II. PILIAKALNIAI IR GELEŽIES AMŽIAUS GYVENVIETĖS

Arvydas Malonaitis

DAUGLAUKIO GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

1991m. VPI tyrinėjant Dauglaukio (Tauragės raj.) kapinyną patikrino sąsmauką tarp dviejų kalvelių. Po 2 metrų storio supustyto smėlio sluoksniu rado nestorą kultūrinį sluoksnį su smulkiais degėsiais ir lipdytinės keramikos šukėmis. Kadangi šis sluoksnis buvo giliai, o perkasa nedidelė, tuomet pavyko nustatyti, kad jis rytų kryptimi leidžiasi gilyn. Nedidelis atstumas tarp kapinyno rytinėje dalyje aptiktų kapų ir kultūrinio sluoksnio vietos leido manyti, jog vargu ar čia bus gyvenvietė. Šiam klausimui išaiškinti ir buvo organizuojama 1991m. ekspedicija. Jos metu buvo ištirtas 100 m^2 plotas, įskaitant ir 1990m. tirtą plotą, surinkta 847 smulkios puodų šukės, 31 kaulo fragmentas, vienas žalvario ir trys geležies šlako gabaliukai, aptikta viena didelė ir keletas mažų stulpaviečių, rastas vienas kapas.

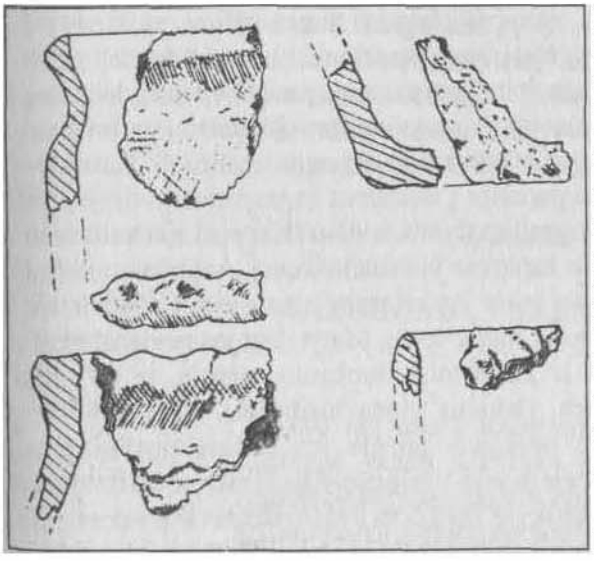

Dauglaukio gyvenvietės keramika

Tyrinėjimo metu išryškėjo tiriamojo ploto stratigrafinė struktūra.